

JULMAN JULKINEN JOKAMIES

Hokkanen, Hanne ym. (toim.).

Julkisuus ja ahdistus. Julma-projektin ontologinen antologia kenen tahansa elämästä. Yliopistopaino, Helsinki 1993. 239 s.

Käsite *das Man* on todellinen filosofinen käsite siinä mielessä kuin **Gilles Deleuze** ja **Félix Guattari** filosofisen käsitteen esittävät. *Das Man*illa on **Martin Heideggerin** filosofiasta alkanut historia ja se liittyy muihin samanaikaisiin käsitteisiin joiden joukossa se on tapahtumana. *Das Man* kenenä tahansa on alkanut elää omaa elämäänsä Heideggerin fundamentaaliontologiasta riippumatta ja levittäytynyt tieteiden risteysalueille, joissa se on saanut erilaisia sisältöjä. JULMA-projektin julkisuusteoria antaa yhden tällaisen sisällön.

Käsitteenä *das Man* on erityisen mielenkiintoinen. Yhtäältä se on johdattanut pohtimaan sisältääkö Heideggerin filosofia kansallissosialistisia piirteitä: redusoiko Heidegger ihmisen *das Maniksi*, keneksi tahansa, harmaaksi massaksi, toimettomaksi ja passiiviseksi jaska jokuseksi, joka tarvitsee suuren johtajan? Toisaalta se on saanut filosofit pohtimaan ihmisen konstituutiota ja maailmassa olemisen tapaa, jossa toteutuisi uusi eettinen ja vastuullinen ihminen. *Das Manista* filosofisena käsitteenä on moneksi.

JULMA-projekti osoittaa ennakkoluolettomuutta käydessään tämän monimielisen ja mahdollisuuksia avaavan käsitteen kimppuun.

Mutta valitettavasti *Julkisuus ja ahdistus* ei kuitenkaan lunasta suuria odotuksia. Jo heti ensimmäinen puheenvuoro, jonka ikään kuin johdannoksi tarjoilee **Pertti Julkunen**, nostaa kylmän hien pintaan. Tämä "johdanto" nielee lähes neljänneksen antologian sivuista, ja kirjoittajia on sentään kolmesta. Julkunen tarjoilee ämpärillisen alkusalaattia, jonka ainekset ovat sen verran moninaiset, että yhdeltä istumalta jää varmasti pala kurkkuun. Kvantitatiivisena erikoisuutena mainittakoon, että tämän "johdannon" lähdekirjallisuutta on kirjattu lähes 300 nidettä. Lukenut mies tämä Julkunen.

Valitettavinta on, että "johdanto" ei juurikaan johdata antologian teemaan ja seuraavien kirjoittajien ajatussisältöihin vaan antaa varsin sekavan kuvan sekä Heideggerin filosofiasta, JULMAN Heidegger-tulkinnoista että antologian muiden kirjoittajien tavoitteista.

Kun "johdannosta" on selvitty, aukeavat toisenlaiset ongelmat. Harva antologian kirjoittajista saa *das Manin*, julkisuuden ja ahdistuksen mylläkästä irti mitään sanottavaa.

Jyrki Saarikosken artikkeli *Das Man Moskovassa —jokamiessubjekti ja televisiouutiset* tarjoaa yhden mielenkiintoisimmista näkemyksistä ulottaen *das Manin* nykyelämässä keskeisten medioiden sisään. Jokamies televisiouutisissa on

kansan edustaja ja imago, joka "ei sano — hänen näytetään sanovan." Näin osoitetaan, että 'kansa vastustaa', 'kantaa', 'on erimielistä' (s. 67). Lausumat saavat mielensä tavoista, joilla niitä käytetään ja joilla ne kiinnitetään medioiden vauhtiin, esittää Saarikoski.

Tällainen televisiosubjekti toteutuu hetkellisenä läsnäolona, jossa paljon ohitetaan turhana ja taas ollaan liikkeessä toisalle. Median ohuudessa kaikki on liikkeessä, vaikka mitään ei tapahdu. Näin vaikka media laajentaa havainnon piiriä, se samalla supistaa mahdollisuutta "kokea omaksi" ja osallistua mediassa esitettyihin käytäntöihin viemällä vastaanottajat kontekstiansa ulkopuolelle.

Vaikka antologian on ilmeisesti tarkoitus olla poikkitieteellinen ja hauska, siis merkityksessä "ei-niin-vakavaa", on tässä suhteessa epäonnistuttu. Suurinta osaa artikkeleista vaivaa akateeminen kuivakkuus ja sisällöllinen tyhjiys. Ainakin itse odotin antologialta huomattavaa räväkkyyttä jo pelkän teeman ja "nuorten voimien ja parhaiden asiantuntijoiden kohtaamisessa", kuten takakanassa ilmaistaan. Valitettavasti petyin.

Reijo Kupiainen